

GLOBALG.A.P. **(EUREPGAP)**

Punkty Kontroli i Kryteria Zgodności Zintegrowane Zapewnienie Bezpieczeństwa i Jakości w Gospodarstwie

WPROWADZENIE

Tymczasowa Końcowa Wersja Polska
W przypadku wątpliwości proszę sprawdzić wersję angielską
V.3.0-2_Sep07

Ważna od 30 września 2007

WPROWADZENIE

Informacje dotyczące tłumaczeń

Wszystkie tłumaczenia będą początkowo publikowane jako tymczasowa wersja końcowa.

W związku z tym każda strona przetłumaczonego dokumentu będzie oznaczona napisem „W przypadku wątpliwości proszę sprawdzić wersję angielską”.

Jeśli przetłumaczony dokument ma status wersji tymczasowej sekretariat GLOBALGAP przyjmuje uwagi do tego tłumaczenia. W celu przesłania uwag proszę skorzystać ze specjalnego formularza dostępnego w sieci Extranet GLOBALGAP dla członków i jednostek certyfikujących – lub przesłać uwagi e-mailem na adres rauber@globalgap.org opisując szczegółowo dokument/rozdział/moduł/punkt itp., którego uwagi dotyczą.

W krajach, w których funkcjonują NTWG (Krajowe Techniczne Grupy Robocze) tłumaczone dokumenty przed ich publikacją muszą być zatwierdzone przez taką grupę.

Sekretariat GLOBALGAP prześle do Krajowej Technicznej Grupy Roboczej wszystkie otrzymane uwagi do tłumaczonych dokumentów. Krajowa Techniczna Grupa Robocza może wystąpić do GLOBALGAP o zatwierdzenie tłumaczenia jako wersji końcowej i normatywnej.

Tymczasowa końcowa wersja tłumaczenia może stać się końcowym i normatywnym dokumentem w przypadku spełnienia następujących warunków:

- W kraju (lub jednym z krajów), w którym używa się poszczególnych języków istnieje Krajowa Techniczna Grupa Robocza
  - Tymczasowa końcowa wersja tłumaczenia jest opublikowana przez co najmniej rok
  - W oparciu o tłumaczone dokumenty przeprowadzono 50 inspekcji oraz jedną inspekcję przy udziale przedstawiciela GLOBALGAP
- W przypadku gdy nie funkcjonuje Krajowa Techniczna Grupa Robocza posługująca się określonym językiem, dokument zachowa status „wersji tymczasowej”.

Zasady

Dokument wyznacza ramy Dobrych Praktyk Rolniczych (GAP) w gospodarstwach, które określają niezbędne elementy dla rozwoju najlepszych praktyk dla światowej produkcji roślin uprawnych, inwentarza żywego oraz hodowli organizmów wodnych, akceptowanych przez wiodące grupy detalistów na całym świecie. Jednakże, normy niektórych indywidualnych detalistów oraz te przyjęte przez niektórych rolników mogą przewyższać wymagania tu opisane. Niniejszy dokument nie dostarcza wytycznych do każdej metody produkcji rolniczej.

Członkowie GLOBALGAP (EUREPGAP) pragną uznać znaczne postępy już dokonane przez wielu rolników, grupy producentów, organizacje rolników, programy lokalne i programy krajowe przy rozwijaniu i wdrażaniu systemów opartych na najlepszych praktykach rolniczych. Członkowie GLOBALGAP (EUREPGAP) także pragną zachęcać do dalszych działań zmierzających do polepszenia wydajności produkcji rolniczej, i w tym względzie struktura GAP, określająca kluczowe elementy aktualnych najlepszych praktyk rolniczych, powinna być stosowana jako wzór do oceny bieżących praktyk i powinna zapewniać wskazówki dla dalszego rozwoju.

Modułowy układ Zintegrowanego Zapewnienia Bezpieczeństwa i Jakości w Gospodarstwie umożliwia producentom połączenie różnych auditów dla różnorodnych produktów w jeden pojedynczy audit.

GLOBALGAP (EUREPGAP) oferuje producentom szereg korzyści:

1. Ograniczenie zagrożeń dla bezpieczeństwa żywności w globalnej produkcji pierwotnej

- Zachęcenie do rozwoju i przyjmowania krajowych oraz regionalnych schematów (systemów) zapewniających bezpieczeństwo i jakość w gospodarstwie
- Przejrzysty standard opierający się na analizie ryzyka według HACCP odpowiadający potrzebom łańcucha żywnościowego oraz konsumentów
- Techniczna platforma do komunikacji w celu ciągłego doskonalenia i przejrzystości poprzez konsultacje w całym łańcuchu żywnościowym

2. Ograniczenie kosztów zgodności

Uniknięcie wielu auditów dla różnorodnych produktów w gospodarstwach o produkcji mieszanej poprzez pojedynczy audit

- Uniknięcie mnożenia się wymagań kupujących, jako że zaangażowani w GLOBALGAP (EUREPGAP) członkowie - detaliści oraz firmy obsługujące przemysł spożywczy przechodzą z czasem na dostawy z zarejestrowanych źródeł GLOBALGAP (EUREPGAP)
- Uniknięcie zbyt licznych i uciążliwych regulacji prawnych poprzez proaktywne zastosowanie w przemyśle

Osiągnięcie globalnej harmonizacji prowadzącej do rozpowszechniania

Producenci wybierają jednostki certyfikujące podlegające ścisłym przepisom GLOBALGAP (EUREPGAP)

3. Zwiększenie integralności systemów Zapewnienia Bezpieczeństwa i Jakości w całym świecie poprzez

Określenie i egzekwowanie ogólnego poziomu kompetencji auditorów

Określenie i egzekwowanie ogólnego poziomu weryfikacji statusu raportu

Określenie i egzekwowanie ogólnego poziomu działania w przypadku niezgodności

Harmonizacja interpretacji kryteriów zgodności

Niezależna weryfikacja:

Producenci otrzymują zatwierdzenie GLOBALGAP (EUREPGAP) w wyniku niezależnej weryfikacji przez jednostkę certyfikującą zatwierdzoną przez GLOBALGAP (EUREPGAP).

Dokumenty schematu (systemu) obejmują:

1. **Przepisy Ogólne GLOBALGAP (EUREPGAP)**, które wyznaczają zasady administrowania normą.
2. **Punkty Kontroli i Kryteria Zgodności (CPCC) GLOBALGAP (EUREPGAP)** to norma, która musi zostać spełniona przez producenta i która podaje określone szczegóły w jaki sposób rolnik ma spełnić każdy z wymogów programu.
3. **Lista Kontrolna GLOBALGAP (EUREPGAP)**, która stanowi podstawę auditu zewnętrznego i którą producent oraz grupa producentów muszą stosować do wypełnienia rocznego wymogu auditu wewnętrznego.

Jak opisano w Przepisach Ogólnych GLOBALGAP (EUREPGAP) schemat jest podzielony na wymagania podstawowe (Major Musts), wymagania drugorzędne (Minor Musts) oraz zalecenia (Recommendations).

Wszystkie Punkty Kontroli muszą być auditowane, zarówno w trakcie auditu zewnętrznego jak i samokontroli przez producenta (Opcja 1) oraz inspekcji wewnętrznej w grupie producentów (Opcja 2). Możliwe są następujące odpowiedzi: zgodność (tak), niezgodność (nie) lub nie dotyczy (N/A). **W przypadku odpowiedzi "nie dotyczy" należy podać uzasadnienie.** Ocena "nie dotyczy" nie może być przyznana tym punktom kontroli, gdzie Kryteria Zgodności określają "Nie można wstawić nie dotyczy". **Należy dostarczyć dowód dla wszystkich punktów kontroli o statusie wymagań podstawowych.**

Dokument „GLOBALGAP (EUREPGAP) Zintegrowane Zapewnienie Bezpieczeństwa i Jakości w Gospodarstwie Punkty Kontroli i Kryteria Zgodności” został podzielony na odrębne moduły, z których każdy obejmuje odmienne obszary lub poziomy działalności w miejscu produkcji. Części te zostały podzielone na:

1. "Zakresy" obejmujące wspólne dla wszystkich zagadnienia ogólne związane z produkcją, które zostały zaklasyfikowane jako szerszy materiał (Moduł Bazowy dla Gospodarstw, Bazowy dla Roślin Uprawnych, Bazowy dla Inwentarza Żywego i Bazowy dla Hodowli Organizmów Wodnych).
2. "Podzakresy" obejmujące szczegóły charakterystyczne dla danej produkcji, podzielone według typu produkcji (Owoce i Warzywa, Pozostałe Rośliny Uprawne Zbierane Mechanicznie, Kawa (zielona), Herbata, Kwiaty i Rośliny Ozdobne, Bydło i Owce, Trzoda Chlewna, Bydło Mleczne, Drób, Łosoś i Pstrąg oraz wszelkie inne podzakresy, które można będzie dodać w trakcie obowiązywania obecnego dokumentu).

Ustawodawstwo jest ważniejsze od GLOBALGAP (EUREPGAP) w przypadkach gdy wymagania ustawodawcze są bardziej wymagające. Poziom zgodności dla przepisów prawnych jest określony jako wymaganie podstawowe "MAJOR MUSTS". W przypadku braku wymagań ustawodawczych (lub gdy przepisy prawne są mniej restrykcyjne) minimalny akceptowalny poziom zgodności jest wyznaczony przez GLOBALGAP (EUREPGAP). Bez względu na to jaki poziom zgodności jest wymagany przez GLOBALGAP (EUREPGAP), wszelkie mające zastosowanie przepisy prawne, które są bardziej restrykcyjne niż wymagania GLOBALGAP (EUREPGAP) muszą być spełnione w kraju, w którym działa dany producent.

Wytyczne są przytoczone oddzielnie i w razie potrzeby podlegają aktualizacji niezależnie od niniejszego dokumentu. Użytkownicy powinni zawsze odnosić się do najnowszych wytycznych dostępnych na stronie www.globalgap.org

Zrzeczenie się odpowiedzialności:

FoodPLUS GmbH oraz jednostki certyfikujące zatwierdzone przez GLOBALGAP nie są prawnie odpowiedzialne za bezpieczeństwo produktu certyfikowanego w ramach niniejszej normy. W żadnym wypadku FoodPLUS GmbH, jego pracownicy lub agenci nie odpowiadają za żadne straty, zniszczenia, należności, koszty lub wydatki jakiegokolwiek natury (włączając konsekwencje strat), które producent może ponieść lub na które może być narażony z powodu bezpośredniego lub pośredniego administrowania przez FoodPLUS GmbH, jego pracowników lub agentów lub też wykonania przez nich zobowiązań w związku ze schematem (systemem), za wyjątkiem takich strat, zniszczeń, należności, kosztów i / lub wydatków, które powstały w wyniku zdecydowanego zaniebdania lub celowego działania tych osób.

Prawa autorskie:

© Copyright: GLOBALGAP c/o FoodPLUS GmbH.; Spichernstr. 55, D-50672 Köln (Cologne); Germany, włącznie ze wszystkimi dokumentami standardowymi. Kopiowanie i dystrybucja dozwolone tylko w niezmienionej formie.

Rejestracja:

Proszę odnieść się do Przepisów Ogólnych GLOBALGAP (EUREPGAP) część I - Informacje ogólne - instrukcja rejestracji i certyfikacji

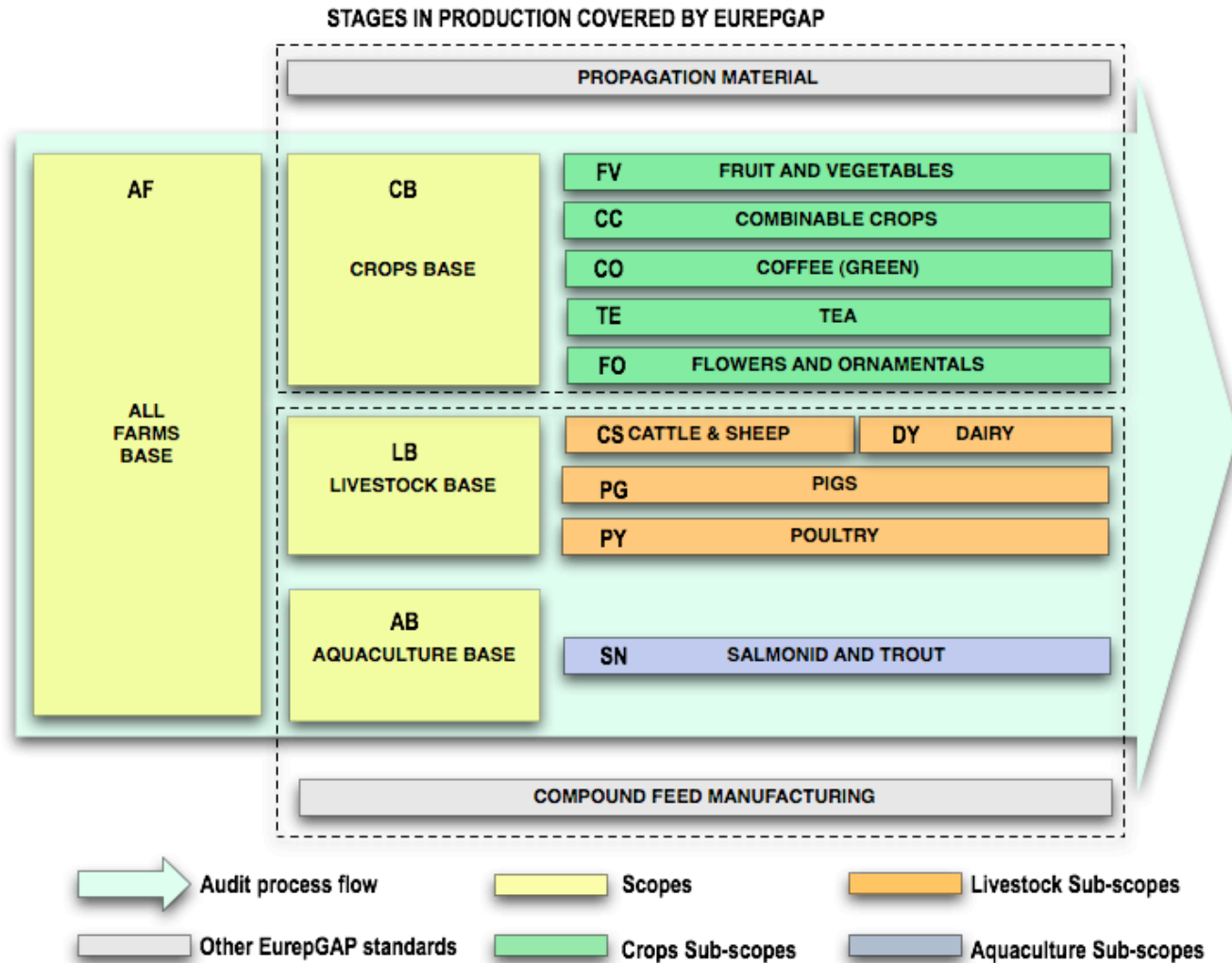
Definicje:

Proszę odnieść się do Aneksu I.1 do Przepisów Ogólnych - definicje używane w dokumencie

Dokumenty Odniesienia (nie wymienione szczegółowo w Punktach Kontroli i Kryteriach Zgodności):

Przepisy Ogólne GLOBALGAP (EUREPGAP)
Europejska Inicjatywa dla Zrównoważonego Rozwoju w Rolnictwie - European Integrated Farming Framework, 2006.

Struktura normy:

GLOBALG.A.P. (EUREPGAP)

Punkty Kontroli i Kryteria Zgodności Zintegrowane Zapewnienie Bezpieczeństwa i Jakości w Gospodarstwie MODUŁ BAZOWY DLA GOSPODARSTW

Tymczasowa Końcowa Wersja Polska
W przypadku wątpliwości proszę sprawdzić wersję angielską
V.3.0-2_Sep07

Ważna od 30 września 2007

SPIS TREŚCI

SEKCJA AF

WSTĘP

MODUŁ BAZOWY DLA GOSPODARSTW

- AF . 1 PRZECHOWYWANIE ZAPISÓW I KONTROLA WEWNĘTRZNA
- AF . 2 HISTORIA I ZARZĄDZANIE MIEJSCEM PRODUKCJI
- AF . 3 ZDROWIE, BEZPIECZEŃSTWO I OCHRONA PRACOWNIKÓW
- AF . 4 GOSPODARKA ODPADAMI
- AF . 5 OCHRONA ŚRODOWISKA
- AF . 6 REKLAMACJE
- AF . 7 IDENTYFIKOWALNOŚĆ

Nr	Punkt kontroli	Kryteria Zgodności	Poziom
AF	MODUŁ BAZOWY DLA GOSPODARSTW		
	<i>Punkty kontroli zawarte w niniejszym module mają zastosowanie dla każdego producenta ubiegającego się o certyfikację i jako takie obejmują zagadnienia istotne dla każdego gospodarstwa rolnego.</i>		
AF . 1	PRZECHOWYWANIE ZAPISÓW I KONTROLA WEWNĘTRZNA		
	<i>Ważne szczegóły dotyczące praktyki rolniczej powinny być zapisywane, a zapisy przechowywane.</i>		
AF . 1 . 1	Czy wszystkie zapisy żądane w trakcie inspekcji zewnętrznej są dostępne i przechowywane przez okres minimum 2 lat, chyba że inne punkty kontroli wymagają dłuższego okresu przechowywania?	Producenci przechowują zapisy przez minimum 2 lata od daty pierwszej inspekcji, chyba, że prawnie wymagany jest okres dłuższy. Nie można wstawić "Nie dotyczy". (W przypadku certyfikacji Żywego Inwentarza, sprawdzenie zgodności z LB.3.2, PG.1.3 i PG.4.3, gdzie wymaga się przechowywania dokumentów przez 3 lata)	Wymaganie drugorzędne
AF . 1 . 2	Czy producent lub grupa producentów bierze odpowiedzialność za przeprowadzenie minimum jednej w ciągu roku, odpowiednio wewnętrznej kontroli lub inspekcji wewnętrznej w grupie producentów, zgodnie z wymaganiami standardu GLOBALGAP (EUREPGAP)?	Istnieje udokumentowany dowód, że raz w roku została przeprowadzona i zapisana wewnętrzna kontrola / inspekcja wewnętrzna w grupie producentów zgodnie z odpowiedzialnością producenta / grupy producentów, pod kątem wymagań standardu GLOBALGAP (EUREPGAP) lub standardu o statusie benchmarkingu. Nie można wstawić "Nie dotyczy".	Wymaganie podstawowe
AF . 1 . 3	Czy podjęto efektywne działania korygujące w odniesieniu do niezgodności wykrytych w trakcie wewnętrznej kontroli lub wewnętrznej inspekcji w grupie producentów?	Efektywne działania korygujące zostały wdrożone i są udokumentowane. Nie można wstawić "Nie dotyczy".	Wymaganie podstawowe
AF . 2	HISTORIA I ZARZĄDZANIE MIEJSCEM PRODUKCJI		
	<i>Jedną z podstawowych cech zrównoważonego rolnictwa jest ciągłe łączenie konkretnej wiedzy na temat miejsca rolniczego oraz praktycznych doświadczeń z przyszłym planowaniem zarządzania i praktyką. Zamierzeniem tej sekcji jest zapewnienie, że grunt, budynki oraz inne wyposażenie składające się na strukturę gospodarstwa, są właściwie zarządzane, tak aby zapewnić bezpieczną produkcję żywności oraz ochronę środowiska.</i>		

Nr	Punkt kontroli	Kryteria Zgodności	Poziom
AF . 2 . 1	Historia miejsca produkcji		
AF . 2 . 1 . 1	Czy ustalono system zapisów dla każdej jednostki produkcyjnej lub innego obszaru / lokalizacji w celu dostarczenia trwałego zapisu działań związanych z produkcją żywego inwentarza / hodowli organizmów wodnych i / lub zabiegów agronomicznych realizowanych w tych lokalizacjach? Czy te zapisy są przechowywane w uporządkowany sposób i czy są aktualizowane?	Bieżące zapisy muszą odzwierciedlać historię produkcji podlegającej certyfikacji GLOBALGAP (EUREPGAP) we wszystkich obszarach produkcyjnych. W przypadku roślin uprawnych: nowy producent ubiegający się o certyfikację musi posiadać kompletne zapisy z ostatnich 3 miesięcy przed datą zewnętrznej inspekcji. Zapisy muszą dotyczyć każdego uprawianego obszaru z uwzględnieniem wszystkich zabiegów agronomicznych związanych z dokumentacją GLOBALGAP (EUREPGAP) wymaganą dla tych obszarów. W przypadku żywego inwentarza i hodowli organizmów wodnych: zapisy muszą sięgać co najmniej 1 zmiany pokoleń. Nie można wstawić "Nie dotyczy".	Wymaganie podstawowe
AF . 2 . 1 . 2	Czy ustalono system odniesienia dla każdego pola, sadu, szklarni, ogrodu, budynków inwentarskich lub innych obszarów / lokalizacji wykorzystywanych w produkcji oraz czy ma to odzwierciedlenie na planach lub mapach gospodarstwa?	Zgodność musi obejmować identyfikację wzrokową w postaci znaków fizycznych przy każdym polu/szklarni/działce/budynku inwentarskim/zagrodzie lub innym gospodarstwie lub na planach czy mapach gospodarstwa, które muszą być powiązane z systemem identyfikacji. Nie można wstawić "Nie dotyczy".	Wymaganie drugorzędne
AF . 2 . 2	Zarządzanie miejscem produkcji		
AF . 2 . 2 . 1	Czy dla nowych miejsc rolniczych (np. rośliny uprawne, żywy inwentarz, hodowla organizmów wodnych) lub miejsc funkcjonujących dotychczas, w których zagrożenia uległy zmianie, przeprowadzono ocenę ryzyka, która wykazała, że miejsce jest odpowiednie do produkcji żywności, z uwzględnieniem stosownych aspektów bezpieczeństwa żywności, zdrowia operatorów, ochrony środowiska oraz zdrowia zwierząt?	Istnieje udokumentowana ocena ryzyka jeśli działalności związane z uprawą roślin, hodowlą zwierząt czy organizmów wodnych zostały włączone jako nowe miejsca. Ocena ryzyka musi być weryfikowana pod kątem wszelkich nowych zagrożeń dla bezpieczeństwa żywności. Ocena ryzyka musi uwzględniać historię miejsca (uprawy / zapasy) i rozważać wpływ planowanych działań na sąsiadujące zapasy/uprawy/środowisko (w celu ustalenia kiedy ocena ryzyka jest wymagana zob. wytyczne GLOBALGAP (EUREPGAP) - ocena ryzyka dla nowych miejsc rolniczych - Aneks AF.1). W przypadku certyfikacji Herbaty i Kawy odniesienie do punktów odpowiednio TE.2.1.1. i CO.2.1.1.	Wymaganie podstawowe

Nr	Punkt kontroli	Kryteria Zgodności	Poziom
AF . 2 . 2 . 2	Czy opracowano plan zarządzania wyznaczający strategię prowadzącą do minimalizacji wszystkich zidentyfikowanych zagrożeń, takich jak zanieczyszczenie lub skażenie wody? Czy zapisano wyniki tej analizy i przedstawiono uzasadnienie, że miejsce jest odpowiednie?	Opracowano plan zarządzania, który wdraża strategię prowadzącą do spełnienia celów wyszczególnionych w tym punkcie kontroli. (Plan powinien obejmować co najmniej jedno z następujących działań: jakość środowiska, skład gleby, erozję gleby, w stosownych przypadkach emisję gazów ze szklarni, bilans próchnicy, bilans fosforu, bilans azotu, intensywność chemicznej ochrony roślin).	Wymaganie drugorzędne
AF . 3	ZDROWIE, BEZPIECZEŃSTWO I OCHRONA PRACOWNIKÓW		
	<i>Ludzie są kluczowym czynnikiem wpływającym na bezpieczeństwo i efektywne funkcjonowanie każdego gospodarstwa. Pracownicy gospodarstwa, usługodawcy jak również sami producenci stanowią o jakości produktu oraz ochronie środowiska. Wykształcenie i szkolenia wspomogą postęp w kierunku harmonijnego rozwoju i budowy kapitału socjalnego. Niniejsza sekcja ma na celu zapewnienie bezpiecznej praktyki w miejscu pracy oraz zapewnienie wszystkim pracownikom wiedzy i kompetencji do wykonywania powierzonych im obowiązków; zapewnienie właściwego sprzętu umożliwiającego bezpieczeństwo pracy oraz zapewnienie właściwej, następującej w odpowiednim czasie pomocy w razie wypadku.</i>		
AF . 3 . 1	Ocena ryzyka		
AF . 3 . 1 . 1	Czy gospodarstwo posiada pisemną ocenę ryzyka odnośnie warunków BHP?	Pisemna ocena ryzyka może być ogólna (standardowa) ale musi być właściwa dla warunków występujących w gospodarstwie. Ocena ryzyka musi być przeglądana i aktualizowana w przypadku wystąpienia zmian w organizacji (np. inna działalność). Nie można wstawić "Nie dotyczy".	Wymaganie drugorzędne

Nr	Punkt kontroli	Kryteria Zgodności	Poziom
AF . 3 . 1 . 2	Czy gospodarstwo posiada pisemną politykę (sposób działania) dotyczącą zdrowia, bezpieczeństwa i higieny oraz procedury obejmujące zagadnienia oceny ryzyka wymienione w punkcie AF.3.1.1?	Polityka (sposób działania) dotycząca zdrowia, bezpieczeństwa i higieny musi obejmować co najmniej te punkty, które wyszczególniono w ocenie ryzyka (AF.3.1.1). Można włączać procedury postępowania w razie wypadku, procedury higieniczne, postępowanie z określonym ryzykiem w warunkach pracy itp. Polityka musi być przeglądana i aktualizowana w przypadku zmian w ocenie ryzyka.	Wymaganie drugorzędne
AF . 3 . 2	Szkolenie		
AF . 3 . 2 . 1	Czy przechowywane są zapisy dotyczące szkolenia pracowników?	Przechowywane są zapisy działań szkoleniowych, zawierające informacje nt. programu szkolenia, wykładowcy, daty oraz uczestników. Wymagany jest dowód uczestnictwa.	Wymaganie drugorzędne
AF . 3 . 2 . 2	Czy wszyscy pracownicy mający kontakt z i / lub dysponujący lekami weterynaryjnymi, środkami chemicznym, środkami dezynfekującymi, środkami ochrony roślin, środkami biobójczymi lub innymi niebezpiecznymi substancjami oraz pracownicy wykonujący prace niebezpieczne lub posługujący się skomplikowanymi urządzeniami, tak jak określono to w ocenie ryzyka zawodowego (AF.3.1.1) posiadają uprawnienia i / lub podano szczegółowe dane dotyczące wszelkich innych kwalifikacji?	Zapisy muszą wskazywać pracowników, którzy wykonują takie zadania oraz podawać świadectwa ze szkoleń lub dowody kompetencji. Nie można wstawić "Nie dotyczy".	Wymaganie podstawowe
AF . 3 . 2 . 3	Czy wszyscy pracownicy zostali odpowiednio przeszkoleni w zakresie higieny i bezpieczeństwa oraz czy są instruowani zgodnie z oceną ryzyka w punkcie AF.3.1.1?	Pracownicy mogą wykazać swoje kompetencje w zakresie odpowiedzialności i zadań w trakcie obserwacji przez inspektora. Jeśli w trakcie inspekcji nie prowadzi się działalności musi być dowód instrukcji. Nie można wstawić "Nie dotyczy"	Wymaganie drugorzędne
AF . 3 . 2 . 4	Czy w każdym gospodarstwie, zawsze wtedy gdy prowadzona jest działalność produkcyjna, obecna jest właściwa liczba osób (co najmniej jedna osoba) przeszkolona w zakresie udzielania pierwszej pomocy?	W każdym gospodarstwie, zawsze wtedy gdy prowadzona jest działalność produkcyjna jest obecna co najmniej jedna osoba przeszkolona w zakresie udzielania pierwszej pomocy (w ciągu ostatnich pięciu lat). Muszą być uwzględnione właściwe przepisy prawne odnoszące się do szkoleń w zakresie pierwszej pomocy, jeśli takie istnieją. Działalność produkcyjna obejmuje wszystkie działania wymienione we wszystkich mających zastosowanie sekcjach i modułach.	Wymaganie drugorzędne

Nr	Punkt kontroli	Kryteria Zgodności	Poziom
AF . 3 . 2 . 5	Czy gospodarstwo posiada udokumentowane instrukcje higieniczne?	Instrukcje higieniczne są jasno przedstawione za pomocą zrozumiałych symboli (obrazki) lub w językach dominujących wśród pracowników. Instrukcje muszą obejmować co najmniej: - potrzebę mycia rąk; - zabezpieczanie skaleczeń; - ograniczenie palenia, spożywania posiłków i picia w pewnych obszarach; - zgłaszanie wszelkich poważnych infekcji lub złego stanu zdrowia; - stosowanie odpowiedniej odzieży ochronnej.	Wymaganie drugorzędne
AF . 3 . 2 . 6	Czy wszystkie osoby pracujące w gospodarstwie zostały przeszkolone z zasad higieny zgodnie z instrukcjami wymienionymi w punkcie AF.3.2.5?	W trakcie wstępnego szkolenia w zakresie higieny przekazano instrukcje zarówno pisemne, jak i ustne. Szkolenie przeprowadzili wykwalifikowani ludzie. Wszyscy nowi pracownicy muszą uczestniczyć w szkoleniu i potwierdzać podpisem swój udział. Szkolenie musi dotyczyć wszystkich instrukcji, o których mowa w punkcie AF.3.2.5. Wszyscy pracownicy, łącznie z z właścicielami i kierownictwem, w dowolnym czasie raz do roku dokonują przeglądu i podpisują instrukcje higieniczne w gospodarstwie.	Wymaganie drugorzędne
AF . 3 . 2 . 7	Czy w gospodarstwie wdrożono procedury higieniczne?	Pracownicy, których zadania wskazano w procedurach higienicznych muszą wykazać swoje kompetencje w trakcie inspekcji. Nie można wstawić "Nie dotyczy".	Wymaganie drugorzędne
AF . 3 . 2 . 8	Czy wszyscy poddostawcy oraz osoby wizytujące gospodarstwo są poinformowani o właściwych procedurach dotyczących bezpieczeństwa osobistego i higieny?	Istnieje dowód, że właściwe procedury dotyczące zdrowia, bezpieczeństwa osobistego i higieny są przekazane osobom wizytującym gospodarstwo oraz poddostawcom (np. właściwe instrukcje są widoczne w miejscu gdzie wszyscy goście lub poddostawcy mogą je przeczytać).	Wymaganie drugorzędne
AF . 3 . 3	Zagrożenia i pierwsza pomoc		

Nr	Punkt kontroli	Kryteria Zgodności	Poziom
AF . 3 . 3 . 1	Czy istnieją procedury postępowania w razie wypadku, czy są wyraźnie przedstawione oraz przekazane wszystkim osobom związanym z działalnością gospodarstwa?	Trwałe procedury postępowania w razie wypadku muszą być wyraźnie przedstawione w dostępnych i widocznych miejscach. Instrukcje te są dostępne w językach dominujących wśród pracowników i / lub w formie piktogramów. Procedury muszą np. określać, w stosownych przypadkach, następujące zagadnienia: - odesłanie do mapy gospodarstwa lub adres gospodarstwa - osobę (osoby) do kontaktu - lokalizację najbliższego środka komunikacji (telefon, radio) - aktualizowany wykaz ważnych numerów telefonów (policja, pogotowie ratunkowe, szpital, straż pożarna, dostęp do doraźnej pomocy lekarskiej na miejscu lub przy pomocy środka transportu, adres dostawcy prądu i wody); - jak i gdzie skontaktować się z lokalną przychodnią, szpitalem i innymi służbami pomocy kryzysowej. - lokalizacja gaśnicy; - wyjścia awaryjne; - pogotowie elektryczne, gazowe i wodne. - sposób meldowania o wypadkach i niebezpiecznych sytuacjach.	Wymaganie drugorzędne
AF . 3 . 3 . 2	Czy potencjalne zagrożenia są wyraźnie oznaczone za pomocą znaków ostrzegawczych?	Trwałe i czytelne znaki muszą wskazywać potencjalne zagrożenia np. składowisko odpadów, zbiorniki paliwa, warsztaty, drzwi prowadzące do miejsc magazynowania środków ochrony roślin / nawozów / innych środków chemicznych jak również uprawy poddane obróbce środkami chemicznymi. Muszą być obecne znaki ostrzegawcze. Nie można wstawić "Nie dotyczy".	Wymaganie drugorzędne
AF . 3 . 3 . 3	Czy pracownicy mają dostęp do informacji na temat bezpieczeństwa dotyczącego substancji niebezpiecznych dla swojego zdrowia, jeśli istnieje taka potrzeba?	Jeśli istnieje taka potrzeba, dostępne są informacje (np. strony internetowe, numery telefonów, karty charakterystyki itp.) zapewniające właściwe postępowanie.	Wymaganie drugorzędne

Nr	Punkt kontroli	Kryteria Zgodności	Poziom
AF . 3 . 3 . 4	Czy we wszystkich stałych miejscach pracy oraz w pobliżu pola znajdują się kompletnie wyposażone apteczki pierwszej pomocy?	Kompletnie wyposażone apteczki pierwszej pomocy zgodnie z krajowymi wymaganiami i zaleceniami muszą być dostępne we wszystkich stałych miejscach pracy oraz podczas transportu w pobliże miejsca pracy.	Wymaganie drugorzędne
AF . 3 . 4	Odzież / wyposażenie ochronne		
AF . 3 . 4 . 1	Czy pracownicy (łącznie z podwykonawcami) są zaopatrzeni w odpowiednie ubrania ochronne, zgodnie z wymaganiami prawnymi i / lub wskazówkami na etykiecie lub zatwierdzeniem przez kompetentny urząd?	Dostępne, stosowane i w dobrym stanie są kompletne zestawy ubrania ochronnego (np. gumowe buty – kalosze, wodoodporne ubranie, ochronne kombinezony, gumowe rękawice, maski na twarz itp.) zgodnie z instrukcją na etykiecie i / lub wymaganiami prawnymi i / lub wymaganiami zatwierdzonymi przez kompetentny urząd. W stosownych przypadkach obejmuje to odpowiednie urządzenia do oddychania, ochrony oczu i uszu oraz kamizelki ratunkowe.	Wymaganie podstawowe
AF . 3 . 4 . 2	Czy odzież ochronna jest czyszczona po użyciu oraz czy jest przechowywana w sposób chroniący przed zanieczyszczeniem ubrania lub sprzętu?	Odzież ochronna jest regularnie czyszczona zgodnie z harmonogramem uwzględniającym rodzaj zastosowania oraz stopień zabrudzenia. Czyszczenie odzieży ochronnej i sprzętu obejmuje pranie jej osobno od odzieży prywatnej oraz mycie rękawic przed zdjęciem. Brudna, porwana czy zniszczona odzież ochronna i sprzęt oraz przeterminowane wkłady filtracyjne powinny być zlikwidowane. Odzież jednorazowego użytku (np. rękawice, kombinezony itp.) muszą być zlikwidowane po użyciu. Wszystkie ubrania ochronne i sprzęt, łącznie z wymiennymi filtrami itp. są przechowywane w dobrze wentylowanych pomieszczeniach oddzielone od środków ochrony roślin / wszelkich innych środków chemicznych mogących spowodować zanieczyszczenie ubrania czy sprzętu. Nie można wstawić "Nie dotyczy".	Wymaganie podstawowe

Nr	Punkt kontroli	Kryteria Zgodności	Poziom
AF . 3 . 5	Ochrona pracowników		
AF . 3 . 5 . 1	Czy jasno wskazano członka kierownictwa odpowiedzialnego za zdrowie, bezpieczeństwo i ochronę pracowników?	Dostępna jest dokumentacja wykazująca, że wyraźnie wskazani, wymienieni z nazwiska, członkowie kierownictwa (właściciele) są odpowiedzialni za zapewnienie zgodności z obowiązującymi aktualnymi i odpowiednimi krajowymi i lokalnymi przepisami oraz za wdrożenie planu dotyczącego zdrowia, bezpieczeństwa i ochrony pracowników.	Wymaganie podstawowe
AF . 3 . 5 . 2	Czy regularnie odbywają się spotkania informacyjne między kierownictwem (właścicielami) i pracownikami? Czy są zapisy z tych spotkań?	Zapisy wskazują, że obawy pracowników dotyczące zdrowia, bezpieczeństwa i ochrony są zapisywane na odbywających się przynajmniej raz w roku, planowanych spotkaniach członków kierownictwa z pracownikami, na których mogą być otwarcie omawiane (bez obaw lub zastraszania lub kar) tematy związane z działalnością firmy oraz stanem zdrowia, bezpieczeństwem i ochroną pracowników. Nie jest wymagane, aby auditor oceniał treść, dokładność czy rezultaty tych spotkań.	Zalecenie
AF . 3 . 5 . 3	Czy dostępne są dokładne informacje na temat pracowników zatrudnionych w gospodarstwie?	Zapisy wyraźnie wskazują dokładne dane wszystkich pracowników (łącznie z pracownikami sezonowymi) oraz podwykonawców pracujących w gospodarstwie. Muszą być dostępne informacje zawierające pełne imię i nazwisko, datę przyjęcia, okres zatrudnienia, regularny wymiar czasu pracy, godziny nadliczbowe. Zapisy zawierające żądane informacje o każdym pracowniku (również o podwykonawcy) muszą być przechowywane przez co najmniej 24 miesiące od daty pierwszej inspekcji. Zobacz punkt AF.3.6.1 - wymagania dla podwykonawców.	Wymaganie drugorzędne
AF . 3 . 5 . 4	Czy pracownicy mają dostęp do czystych pomieszczeń przeznaczonych do przechowywania żywności i spożywania posiłków, urządzeń do mycia rąk oraz wody pitnej?	Musi być dostępne miejsce do przechowywania żywności i spożywania posiłków. Dodatkowo pracownicy muszą mieć dostęp do urządzeń do mycia rąk oraz wody pitnej.	Wymaganie drugorzędne
AF . 3 . 5 . 5	Czy na miejscu, w gospodarstwie są pomieszczenia mieszkalne i czy mają one podstawowe wyposażenie?	Pomieszczenia mieszkalne dla pracowników nadają się do zamieszkania, są zadaszone, posiadają okna i drzwi, dostęp do bieżącej wody, toalety i odprowadzenie ścieków (kanalizację). W przypadku braku kanalizacji dopuszcza się szambo, po sprawdzeniu, że jest hermetyczne.	Wymaganie drugorzędne
AF . 3 . 6	Podwykonawcy		

Nr	Punkt kontroli	Kryteria Zgodności	Poziom
AF . 3 . 6 . 1	Czy w gospodarstwie są dostępne odpowiednie informacje jeśli producent korzysta z usług podwykonawców?	Podwykonawcy (lub producent w ich imieniu) muszą przeprowadzić ocenę zgodności z punktami kontroli GLOBALGAP (EUREPGAP) odpowiednimi do świadczonych w gospodarstwie usług (włączając punkt AF.3.5.3). Taka ocena musi być dostępna w gospodarstwie podczas zewnętrznej inspekcji, a podwykonawca musi zaakceptować fakt, że w przypadku wątpliwości zatwierdzony przez GLOBALGAP (EUREPGAP) auditor certyfikujący ma prawo do weryfikacji tej oceny poprzez fizyczną inspekcję u podwykonawcy. Producent jest odpowiedzialny za przestrzeganie tych punktów kontroli, które mają zastosowanie do zadań wykonywanych przez podwykonawcę, poprzez skontrolowanie i podpisanie oceny podwykonawcy pod kątem każdego zakontraktowanego zadania i w każdym sezonie.	Wymaganie drugorzędne
AF . 4	GOSPODARKA ODPADAMI		
	<i>Minimalizacja odpadów powinna obejmować: przegląd bieżących praktyk, unikanie odpadów, ograniczenie odpadów, ponowne wykorzystanie odpadów</i>		
AF . 4 . 1	Identyfikacja odpadów i zanieczyszczeń		
AF . 4 . 1 . 1	Czy zidentyfikowano wszystkie możliwe produkty odpadowe i źródła zanieczyszczeń we wszystkich miejscach całego gospodarstwa?	Sporządzono wykaz wszystkich możliwych produktów odpadowych (takich jak papier, tektura, plastik, olej itp.) oraz źródeł zanieczyszczeń (np. nadmiar nawozów, spaliny, olej, paliwo, hałas, ścieki, substancje chemiczne, roztwory do dezynfekcji owiec, odpady paszowe, martwe lub chore ryby, algi wytwarzane podczas czyszczenia sieci itp.) powstających w trakcie procesów w gospodarstwie.	Wymaganie drugorzędne
AF . 4 . 2	Plan działania w zakresie odpadów i zanieczyszczeń		
AF . 4 . 2 . 1	Czy udokumentowano plan zarządzania odpadami w gospodarstwie zakładający likwidację lub zmniejszenie ilości odpadów i zanieczyszczeń oraz stosowanie recyklingu odpadów, w celu uniknięcia takich działań jak zasypywanie odpadami zagłębień terenu lub ich palenie? Czy odpady organiczne są kompostowane w gospodarstwie i wykorzystane do nawożenia gleby, pod warunkiem, że nie ma ryzyka przeniesienia chorób?	Istnieje ogólny, aktualny, udokumentowany plan, uwzględniający zmniejszenie ilości odpadów, zanieczyszczeń i w miarę możliwości recykling odpadów. Trzeba uwzględnić zanieczyszczenie powietrza, gleby, wody, hałas i światło.	Zalecenie
AF . 4 . 2 . 2	Czy wdrożono plan zarządzania odpadami?	Są widoczne działania i środki potwierdzające zgodność postępowania z planem zarządzania odpadami i zanieczyszczeniami.	Zalecenie

Nr	Punkt kontroli	Kryteria Zgodności	Poziom
AF . 4 . 2 . 3	Czy w gospodarstwie i jego otoczeniu usuwa się śmieci i odpady aby wyeliminować warunki sprzyjające rozwojowi szkodników (np. gryzonie, ptaki, owady) i chorób, które mogłyby spowodować powstanie zagrożeń dla bezpieczeństwa żywności?	Wizualna ocena wskazuje, że nie ma śladów rozwoju szkodników w miejscach gromadzenia odpadów / śmieci znajdujących się w bezpośrednim otoczeniu budynków produkcyjnych i magazynów. Dopuszczalne są przypadkowe, nieznaczne ilości śmieci i odpadów w przeznaczonych do tego miejscach, jak również odpady z bieżącej dziennej produkcji. Wszystkie pozostałe śmieci i odpady muszą być uprzątnięte. Wszystkie zadane miejsca produkcyjne są czyszczone przynajmniej raz dziennie.	Wymaganie podstawowe
AF . 4 . 2 . 4	Czy gospodarstwo posiada odpowiednie miejsca do usuwania odpadów?	Gospodarstwo posiada miejsca wyznaczone do przechowywania śmieci i odpadów. Odpady są segregowane i przechowywane oddzielnie.	Zalecenie
AF . 5	OCHRONA ŚRODOWISKA		
	<i>Rolnictwo i środowisko są ściśle ze sobą powiązane. Zarządzanie organizmami naturalnie występującymi oraz ukształtowaniem terenu ma ogromne znaczenie; zwiększenie ilości gatunków jak również strukturalnej różnorodności gruntu oraz cechy ukształtowania terenu będą korzystnie wpływać na obfitość i różnorodność flory i fauny.</i>		
AF . 5 . 1	Wpływ rolnictwa na środowisko i różnorodność biologiczną (przy certyfikacji podzakresów Hodowli Organizmów Wodnych odniesienie do punktu AB.7.5 Moduł Bazowy dla Hodowli Organizmów Wodnych)		
AF . 5 . 1 . 1	Czy każdy producent posiada plan zarządzania organizmami naturalnie występującymi oraz politykę ochrony przyrody dla swojego gospodarstwa, które uwzględniają wpływ działalności rolniczej na środowisko?	Musi istnieć pisemny plan działania, którego celem jest poprawa środowiska oraz zwiększenie różnorodności biologicznej w gospodarstwie. Może to być zarówno działalność regionalna jak i indywidualny plan, jeśli gospodarstwo w nim uczestniczy lub jest nim objęte. Plan zawiera wiedzę nt. Integrowanej Ochrony Roślin (IPM), stosowania składników odżywczych dla upraw, miejsc podlegających ochronie itp.	Wymaganie drugorzędne
AF . 5 . 1 . 2	Czy producent rozważył sposób i możliwości poprawy stanu środowiska z korzyścią dla lokalnej społeczności oraz miejscowej flory i fauny?	Podjęto konkretne działania i inicjatywy, które mogą być przedstawione przez producenta w miejscu produkcji lub przez uczestnictwo w grupach zaangażowanych w projekty ochrony środowiska, uwzględniające jakość środowiska naturalnego i jego elementy.	Zalecenie
AF . 5 . 1 . 3	Czy polityka ochrony przyrody jest zgodna z możliwością utrzymania produkcji rolniczej i zminimalizowania jej wpływu na środowisko?	Zasady i cele planu ochrony przyrody są zgodne z utrzymaniem produkcji rolniczej i wskazują na zmniejszenie wpływu na środowisko.	Zalecenie

Nr	Punkt kontroli	Kryteria Zgodności	Poziom
AF . 5 . 1 . 4	Czy plan ochrony przyrody obejmuje przeprowadzenie auditu podstawowego w celu stwierdzenia różnorodności zwierząt i roślin naturalnie występujących na terenie gospodarstwa?	W planie ochrony przyrody jest zobowiązanie do przeprowadzenia auditu w celu stwierdzenia aktualnego poziomu, lokalizacji, warunków itp. dotyczących flory i fauny w gospodarstwie, co umożliwia planowanie działań. Wpływ produkcji rolniczej na faunę i florę powinien być auditowany i służyć jako podstawa planu działania. W przypadku certyfikacji Kawy i Herbaty odniesienie odpowiednio do punktów CO.10.1 oraz TE.11.1.	Zalecenie
AF . 5 . 1 . 5	Czy plan ochrony przewiduje podjęcie działań zapobiegających zniszczeniu środowiska w obrębie gospodarstwa?	W planie ochrony jest wykaz priorytetów i działań zmierzających do poprawy zniszczonego środowiska w obrębie gospodarstwa. W przypadku certyfikacji Kawy i Herbaty odniesienie odpowiednio do punktów CO.10.1 oraz TE.11.	Zalecenie
AF . 5 . 1 . 6	Czy plan ochrony przyrody przewiduje działania zmierzające do poprawy środowiska oraz zwiększenia różnorodności biologicznej w obrębie gospodarstwa?	W planie ochrony przyrody jest wykaz priorytetów i działań zmierzających do poprawy środowiska dla naturalnie występującej flory i fauny oraz zwiększenia różnorodności biologicznej w obrębie gospodarstwa. W przypadku certyfikacji Kawy i Herbaty odniesienie odpowiednio do punktów CO.10.1 oraz TE.11.1.	Zalecenie
AF . 5 . 2	Miejsca nie nadające się do produkcji		
AF . 5 . 2 . 1	Czy rozważono możliwość zamiany miejsc nieprodukcyjnych (np. nisko położone tereny podmokłe, tereny leśne, przyłądki lub obszary o zubożałej glebie) na tereny podlegające ochronie w celu zachęty dla naturalnej flory i fauny?	Istnieją plany zamiany miejsc nieprodukcyjnych oraz obszarów dla których określono priorytet ekologiczny, na tereny podlegające ochronie, w przypadku gdy jest to wykonalne.	Zalecenie
AF . 5 . 3	Wydajność energii		
AF . 5 . 3 . 1	Czy producent może przedstawić monitoring zużycia energii w gospodarstwie?	Istnieją zapisy zużycia energii. Na przykład maszyny rolnicze powinny być tak dobrane i utrzymywane, aby optymalnie zużywały energię. Stosowanie nieodnawialnych źródeł energii powinno być utrzymywane na poziomie minimalnym. (W przypadku certyfikacji Kawy i Herbaty odniesienie do punktów odpowiednio CO.10.2 oraz TE.11.2).	Zalecenie

Nr	Punkt kontroli	Kryteria Zgodności	Poziom
AF . 6	REKLAMACJE		
	<i>Zarządzanie reklamacjami będzie prowadziło do poprawy systemu oraz zapewni zgodność z wymaganiami GLOBALGAP (EUREPGAP).</i>		
AF . 6 . 1	Czy dostępna jest procedura załatwiania reklamacji dotyczących zagadnień objętych normą GLOBALGAP (EUREPGAP)?	Musi być udostępniony na żądanie, identyfikowalny dokument do składania reklamacji, dotyczących zagadnień objętych normą GLOBALGAP (EUREPGAP).	Wymaganie podstawowe
AF . 6 . 2	Czy procedura załatwiania reklamacji zapewnia, że są one odpowiednio zapisywane i analizowane, a także, że w ich wyniku podejmowane są udokumentowane działania?	Są dokumenty potwierdzające działania podjęte w przypadku reklamacji związanych z nieprawidłowościami w produkcie lub usłudze, wynikającymi z normy GLOBALGAP (EUREPGAP). Nie można wstawić "Nie dotyczy".	Wymaganie podstawowe
AF . 7	IDENTYFIKOWALNOŚĆ		
AF . 7 . 1	Czy producent posiada udokumentowaną procedurę wycofania w celu przeprowadzenia wycofania z rynku zarejestrowanych produktów?	Wszyscy producenci muszą mieć dostęp do udokumentowanej procedury, która określa rodzaj zdarzenia, mogącego skutkować wycofaniem, wskazuje osoby odpowiedzialne za podjęcie decyzji o możliwym wycofaniu produktu, opisuje mechanizm powiadamiania klientów oraz jednostki certyfikującej GLOBALGAP (EUREPGAP) (jeśli jednostka certyfikująca nie wydała sankcji i producent lub grupa producentów wycofali produkt z własnej woli) oraz metody potwierdzania stanu zapasów. Procedura musi być raz w roku testowana celem zapewnienia jej skuteczności.	Wymaganie podstawowe

ANEKS AF.1 WYTYCZNE GLOBALGAP (EUREPGAP) | OCENA RYZYKA DLA NOWYCH MIEJSC ROLNICZYCH

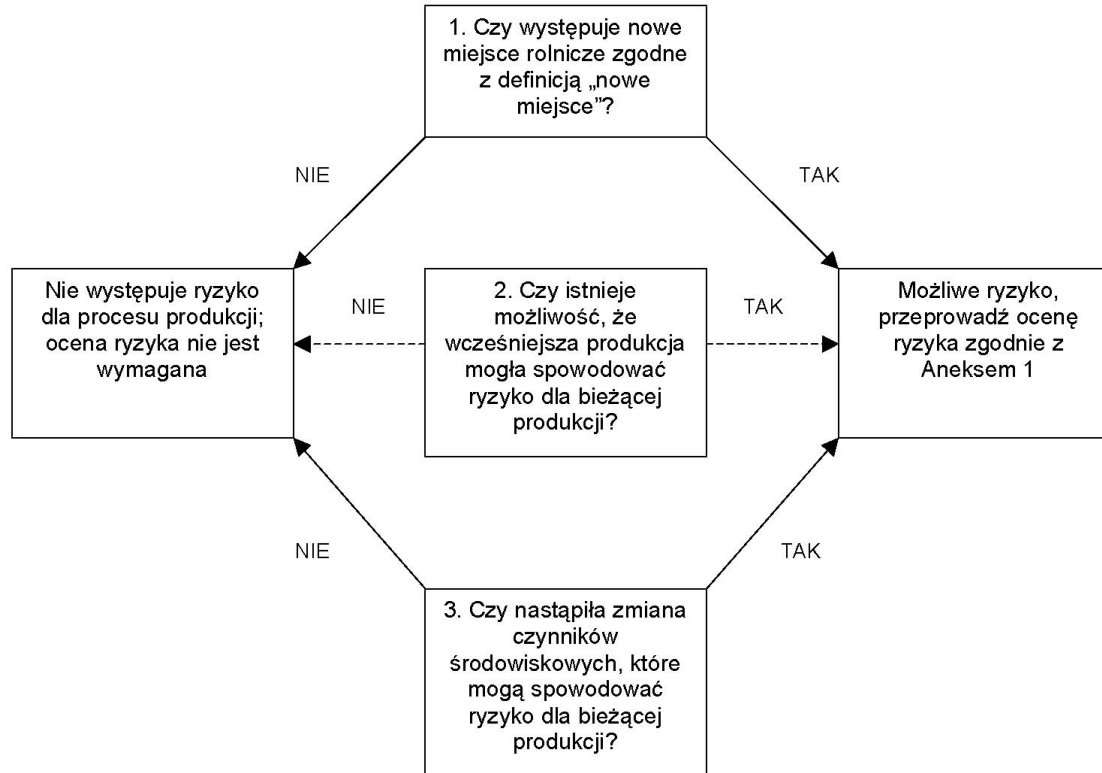
Punkt Kontroli:

Czy dla nowych miejsc rolniczych (np. rośliny uprawne, żywy inwentarz, hodowla organizmów wodnych) lub miejsc funkcjonujących dotychczas, w których zagrożenia uległy zmianie, przeprowadzono ocenę ryzyka, która wykazała, że miejsce jest odpowiednie do produkcji żywności, z uwzględnieniem stosownych aspektów bezpieczeństwa żywności, zdrowia operatorów, ochrony środowiska oraz zdrowia zwierząt?

Kryteria Zgodności:

Istnieje udokumentowana ocena ryzyka jeśli działalności związane z uprawą roślin, hodowlą zwierząt czy organizmów wodnych zostały włączone jako nowe miejsca. Ocena ryzyka musi być weryfikowana pod kątem wszelkich nowych zagrożeń dla bezpieczeństwa żywności. Ocena ryzyka musi uwzględniać historię miejsca (uprawy / zapasy) i rozważyć wpływ planowanych działań na sąsiadujące zapasy/uprawy/środowisko (w celu ustalenia kiedy ocena ryzyka jest wymagana zob. wytyczne GLOBALGAP (EUREPGAP) - ocena ryzyka dla nowych miejsc rolniczych - Aneks AF.1). W przypadku certyfikacji Herbaty i Kawy odniesienie do punktów odpowiednio TE.2.1.1. i CO.2.1.1.

Ocena ryzyka jest wymagana jeśli odpowiedź na jakiegokolwiek z 3 poniższych pytań brzmi „TAK”

Przepisy prawne:

Przy weryfikacji zgodności z prawem należy odnieść się przede wszystkim do ustawodawstwa lokalnego.

Wcześniejsze wykorzystanie pola powinno obejmować elementy:

Wcześniejsze uprawy.

Np. produkcja bawełny powoduje występowanie dużych pozostałości herbicydów (w glebie), które mogą mieć długotrwały wpływ na późniejsze uprawy zbóż czy innych roślin.

Wykorzystanie przemysłowe lub wojskowe

Np. wcześniejsze wykorzystanie miejsca na parking dla środków transportu może powodować znaczące zanieczyszczenie ropą

Zagłębienia zasypane odpadami lub zagłębienia powstające w wyniku działań górniczych

W warstwie uprawnej mogą pozostać niedopuszczalne odpady, które mogą zanieczyszczać późniejsze uprawy lub miejsca te mogą nagle obsuwać się, narażając na niebezpieczeństwo pracujących tam ludzi.

Naturalna wegetacja

Możliwość występowania szkodników, chorób, chwastów

Ocena rodzaju gleby powinna obejmować:

Struktura gleby odpowiednia dla planowanych upraw

Podatność gleby na erozję

Skład chemiczny gleby odpowiedni dla planowanych upraw

Erozja

Badania powinny określać czy występują lub mogą wystąpić nierównomierne straty warstwy gleby, które mogą wpływać na wydajność plonów oraz spływ gleby i wody.

Ukształtowanie terenu

Odprowadzanie wody:

Podatność (narażenie) na zalanie i / lub erozję

Układ przestrzenny i pochyłości terenu:

Erozja gleby

Bezpieczeństwo osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń:

Transport produktów po zbiorze

Ekspozycja na wiatr:

Nadmierne prędkości wiatru mogą powodować straty upraw

Ocena Wody powinna obejmować

Jakość wody:

Określenie przez lokalne władze, że woda nadaje się do przewidzianych celów lub w przypadku braku lokalnych norm muszą być dostępne wyniki z odpowiedniego laboratorium, mającego możliwość wykonania badań chemicznych i / lub mikrobiologicznych zgodnie z normą ISO 17025 lub inną równoważną, w celu wykazania, że jakość wody do nawadniania spełnia kryteria wymienione w tabeli 3 pkt 39 Wytycznych WHO dotyczących wykorzystania ścieków w rolnictwie i akwakulturze (WHO Health Guideline for the use of wastewater in Agriculture and Aquaculture). (zobacz Tabelę na końcu dokumentu).

Dostępność

Wystarczające jest badanie raz w roku lub co najmniej raz w trakcie sezonu

Pozwolenie na stosowanie:

Zapewnienie przewidywanych ilości wody wymaganych przez uprawy.

Prawa innych użytkowników

Lokalne prawo lub prawo zwyczajowe może wyróżnić niektórych użytkowników, jako posiadających pierwszeństwo do rolniczego wykorzystania (wody) w określonym czasie.

Wpływ na środowisko

Szybkość (stopień) eksploatacji może niekorzystnie wpływać na florę i faunę związaną lub zależną od źródła wody.

Ocena wpływu powinna obejmować:

Wewnętrzny:

Problemy z kurzem, dymem i hałasem wywoływane przez działanie maszyn rolniczych.

Zanieczyszczenie niżej położonych miejsc przez spływ wody obciążonej mułem lub związkami chemicznymi.

Spływanie oprysków.

Owady przyciągane przez uprawy, ich odpady lub działanie obornika.

Zewnętrzny:

Dymy, spaliny i pyły wytwarzane przez pobliskie zakłady przemysłowe lub transportowe, włączając drogi o dużym natężeniu ruchu.

Spływ wody obciążonej mułem lub związkami chemicznymi z terenów wyżej położonych, na których prowadzona jest działalność rolnicza.

Straty spowodowane przez szkodniki naturalnie występujące na pobliskich terenach lub terenach chronionych.

Kradzież przez mieszkańców pobliskich aglomeracji.

Działalność przyległych gospodarstw.

Dostępność odpowiedniego transportu do rynków.

Dostępność odpowiedniej siły roboczej.

Dostępność nakładów (środków).

Tabela 3. Zalecane wytyczne dotyczące jakości mikrobiologicznej ścieków stosowanych w rolnictwie ^a

Kategoria	Warunki ponownego wykorzystania	Grupy narażone	Nicienie jelitowe ^b średnia arytmetyczna liczby bakterii lub jaj na litr ^c)	Bakterie kałowe (średnia geometryczna liczby bakterii na 100 ml ^c)	Oczekiwane oczyszczanie ścieków w celu osiągnięcia wymaganej jakości mikrobiologicznej
A	Nawadnianie upraw produktów, które prawdopodobnie będą spożywane w stanie surowym, nawadnianie boisk sportowych, parków publicznych ^d	Pracownicy, konsumenci, publiczność	Mniejsze i równe 1	Mniejsze i równe 1000 ^e	Szereg basenów stabilizujących w celu osiągnięcia wskazanej jakości mikrobiologicznej lub inne równoważne oczyszczanie
B	Nawadnianie zbóż, upraw przemysłowych, uprawy materiałów paszowych, pastwisk i drzew ^e	Pracownicy	Mniejsze i równe 1	Brak zalecanej normy	Retencja w basenach stabilizujących przez 8-10 dni lub równoważne metody usunięcia pasożytów jelitowych i bakterii kałowych
C	Nawadnianie upraw w kategorii B przy braku narażenia pracowników i ludności	Brak	Nie ma zastosowania	Nie ma zastosowania	Wstępne oczyszczanie wymagane zgodnie z technologią nawadniania, ale przynajmniej wstępna sedimentacja.

^a w specyficznych sytuacjach mogą być uwzględniane lokalne czynniki epidemiologiczne, socjokulturowe i środowiskowe oraz odpowiednio zmodyfikowane wytyczne

^b Gatunki *Ascaris* i *Trichuris* oraz robaki jelitowe

^c w trakcie nawadniania

^d bardziej rygorystyczne wytyczne (mniejsze i równe 200 bakterii kałowych na 100 ml) są właściwe dla trawników publicznych, takich jak trawniki hotelowe, z którymi ludzie mogą mieć bezpośredni kontakt

^e w przypadku drzew owocowych nawadnianie powinno być przerwane dwa tygodnie przed zbiorem owoców, żadne owoce nie powinny być zbierane z ziemi. Nie wolno też używać opryskiwaczy.

*Źródło: Health Guideline for the use of wastewater in Agriculture and Aquaculture, WHO, Technical Report Series 778, 1989 (Wytyczne zdrowotne dla stosowania ścieków w rolnictwie i akwakulturze, Raport Techniczny WHO Seria 778, 1989).